

Universitatea din Bucuresti

Facultatea de Psihologie si Stiintele Educatiei

Departamentul pentru Pedagogia Invatamantului Primar si Prescolar- Bucuresti

PSIHOLOGIA VARSTELOR

– continuare studii 2007-2008 –

asist univ drd. **Bucur Cristian**

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Perioada adolescentei

Dincolo de dezvoltarea fizica si fiziologica, dar si de cea cognitiva, unele dintre cele mai importante schimbari si acumulari pe care le au puberii si adolescentii au loc la nivelul personalitatii

ψ noile componente orientativ-valorice ale personalitatii

ψ valori

ψ imagine de sine

ψ sine – Eu

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul

- ψ modificari
  - ψ din punct de vedere caracterial, tendintele formulate in copilarie si comportamentele frecvente incep sa se cristalizeze ca trasaturi caracteriale
  - ψ sustinute, sanctionate sau ignorate de catre adultii/ covarstnicii din jurul adolescentului, aceste trasaturi caracteriale capata o forma din ce in ce mai pregnanta, putand sa fie recunoscute in activitati din ce in ce mai diverse
  - ψ trasaturile caracteriale nu apar peste noapte, ci ele se structureaza in timp, prin eforturile si exemplele adultilor si a covarstnicilor

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul...

- ψ modificari
  - ψ din punct de vedere caracterial, tendintele formulate in copilarie si comportamentele frecvente incep sa se cristalizeze ca trasaturi caracteriale
  - ψ sustinute, sanctionate sau ignorate de catre adultii/ covarstnicii din jurul adolescentului, aceste trasaturi caracteriale capata o forma din ce in ce mai pregnanta, putand sa fie recunoscute in activitati din ce in ce mai diverse
  - ψ trasaturile caracteriale nu apar peste noapte, ci ele se structureaza in timp, prin eforturile si exemplele adultilor si a covarstnicilor

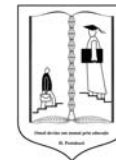

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul...

- ψ modificari
  - ψ aspectele valorice care se formeaza la adolescent isi au cu precadere sursele in modalitatile comportamentale ale adultilor
  - ψ atitudinile adolescentului sunt extrem de flexibile si usor de influentat; au drept criterii elemente exterioare, aparente
  - ψ cu toate acestea, autoevaluarea sistemului atitudinal este mult mai rigida decat evaluarea realitatii exterioare

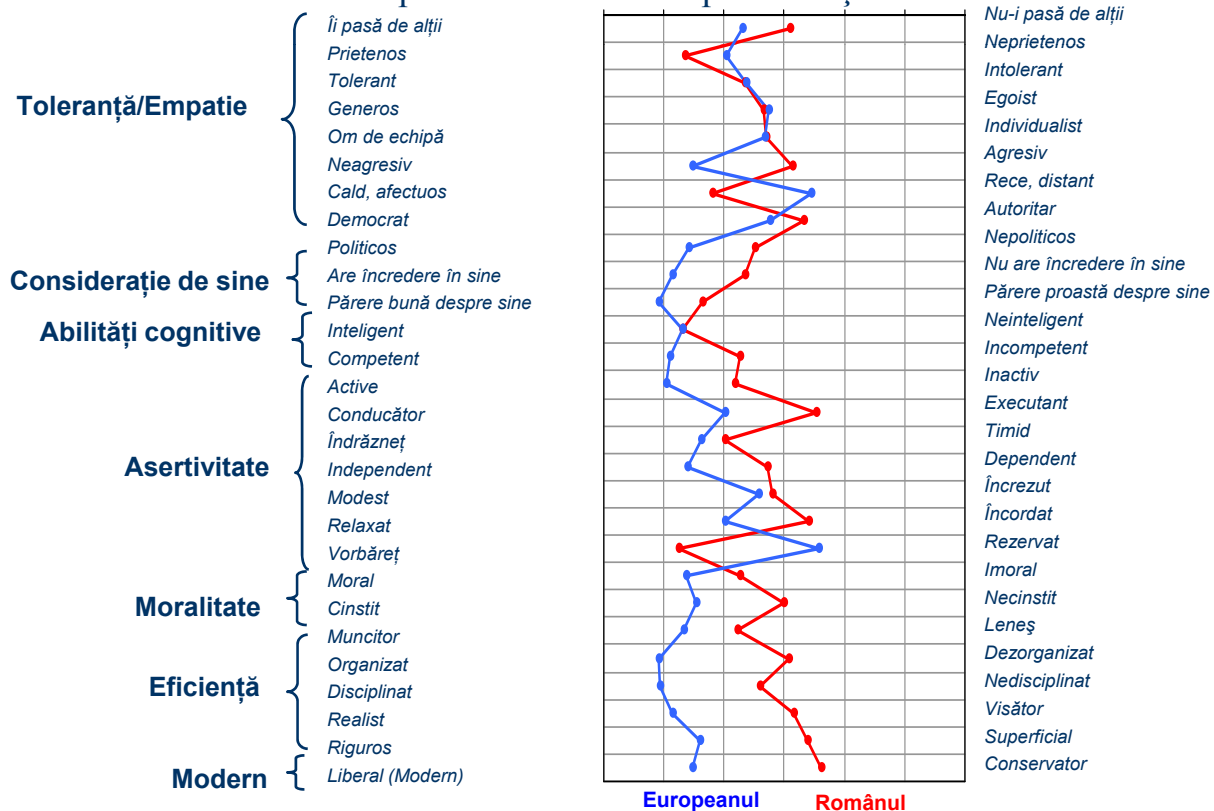

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul...

Profilul de personalitate al europeanului și al românului în 2005

Baza 1.001

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul...

Există chiar o „logică a adaptării” care implică trecerea prin mai multe niveluri.

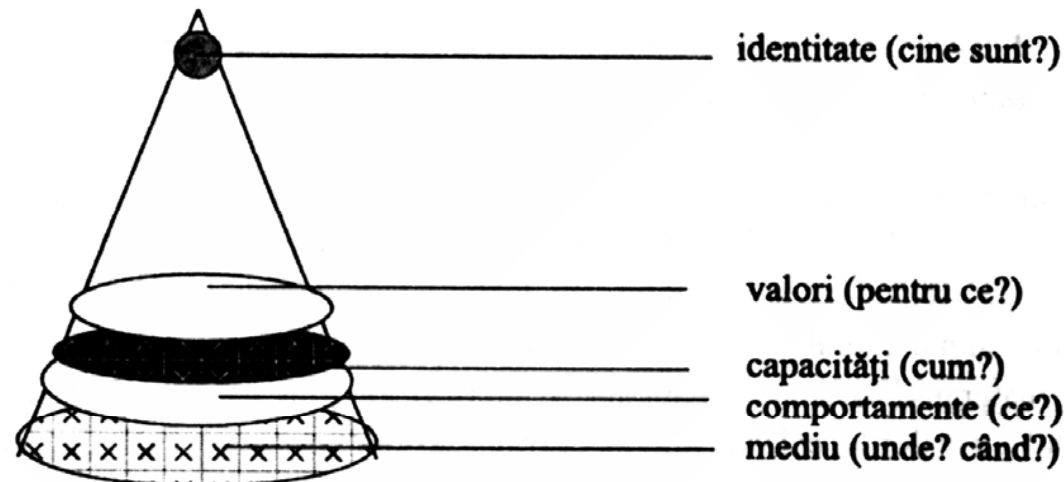

Figura nr. 1. Niveluri ale adaptării (după G. Szymanski)

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Caracterul...

ψ moralitate

ψ din punct de vedere al dezvoltarii morale (Kohlberg), adolescentul atinge nivelul:

- conventional

interesul pentru familie, societate, standarde nationale;
ce se cere, cum trebuie sa te comporti, cum sa fi apreciat etc

- post-conventional

este bazat pe principii, fiind guvernat de valorile deja asimilate; rationamentul moral fiind din ce in ce mai inalt

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine

In perioada adolescentei se intensifica perceptia propriei identitati:

- fie ca ne referim la cea corporala (care trece prin modificari marcante),
- fie ca ne referim la cea sociala (asumarea si preluarea de noi roluri sociale, inclusiv cresterea responsabilitatii),
- fie la cea actional-comportamentala si performantia,
- sau la cea psihologica.

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ imaginea corporala

ψ migreaza din zonele periferice ale constiintei de sine din copilarie spre zone centrale ale acesteia- aspirand spre nucleul constiintei

ψ o data cu 12-14 ani incepe o activitate mult mai intensa de descoperire si observare a propriului corp

ψ puberul, dar si adolescentul petrece o parte semnificativa a timpului sau in activitati de cunoastere a corpului si a noiului aspect corporal

ψ se descopera noi capacitati de expresie faciala si gestica

ψ timpul petrecut in fata oglinzii incepe sa devina mai mare si se nuanteaza diferente de gen

ψ apar incongruente intre aspectul fizic (dupa puseul de crestere) si cel al imaginii de sine (direct raportate la constructia anterioara acestui puseu)

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ imaginea corporala...

ψ este puternic influentata de relatia adolescentului cu ceilalti

ψ pubertatea devine o perioada de fragilitate psihologica, aparent depasita la 18-20 ani

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ identitate

ψ Erikson caracteriza aceasta perioada a dezvoltarii umane prin criza:
confuzia identitatii vs confuzia rolului

ψ pentru formarea identitatii Eului sunt implicate trei componente:

- unitate in perceptii
- continuitate
- reciprocitate

ψ pentru atingerea identitatii, adolescentii incearca o gama destul de larga de roluri si ipostaze

ψ momentul in care aceste roluri incercate devin pre/stiluri de viata este incert; putem sa vorbim despre un continuum, dar nu despre momente temporale

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

- ψ identitate...
  - ψ Marcia (1960, 1980) identifica 4 tipuri de identitati la adolescenti:
    - difuziunea de identitate
    - forcluderea identitatii
    - moratoriul
    - dobandirea identitatii

ψ un element particular este cel al diferentelor de gen in dezvoltarea identitatii: Erikson vorbeste despre dobandirea diferita a identitatii

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ identitate...

ψ o alta variabila importanta in formularea identitatii este constituita de stilurile parentale

ψ ele au fost identificate ca aflandu-se in stranse relatie cu modul si nivelul de adoptare a comportamentelor adecvate ale adolescentilor in societate (Rutter)

- *parinti democratici, dar severi*- apreciere de sine inalta, increzatori , independenti
- *autoritari*- mai putin independeti si increzatori, caonsidera ca au parinti absurzi si lipsiti de afectiune

ψ in 1995, Durkin arata ca aceasta identitate este rezultatul unui proces de lunga durata asupra caruia isi pun amprenta stilurile de cognitive, atiitudinale si comportamentale ale adultilor implicati in viata puberilor/adolescentilor

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

- ψ identitate...
  - ψ nu poate fi rupta de identitatea sexuala, chiar daca nu este atat de vizibila
  - ψ rolurile adoptate de adolescente, desi sunt aparent influentate de mass-media, ele nu apar doar ca rezultat al acesteia; ci isi regasesc aspecte valorice sau atitudinale in realitatile psihologice “oferite” de parinti sau alti adulti din jur, cat si de ceilalti adolescenti

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

- ψ identitate...
  - ψ relatiile dintre parinti si adolescenti sunt caracterizate de compromisuri si conflicte
  - ψ desi interactiunea capata valentele unui “razboi”, nu exista invingatori sau invinsi decat pe termen lung;
  - ψ aparentele “infrangeri” sau “victorii” sunt doar inselatoare
  - ψ de multe ori parintii pot resimti independenta afectiva a puberilor/adolescentilor ca fiind o lipsa de afectiune
  - ψ expectatiile si sperantele adolescentilor sunt extrem de mari in sfera afectiva, indiferent de sursa care le va alimenta
  - ψ din aceasta perspectiva influentele majore asupra ideilor si parerilor adolescentilor sunt exercitate nu de catre parinti (cel mai adesea), ci de catre persoane exterioare, chiar straine

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

- ψ identitate...
  - ψ identitatea se castiga si o data cu independenta materiala si orientarea vocational-profesionala
  - ψ probelantica vocationala este foarte actuala nu doar la nivel familial, ci si scolar si social
  - ψ orientarea vocationala implica parcurgerea catorva etape:
    - fantezisa- copilaria; in special profesii care presupun interactiunea de zi cu zi, din domeniul serviciilor sua legate de profesiile din cadrul familiiei
    - interese- 11-16 ani- planuri profesionale care nu au o baza aptitudinala, dar sunt reflectari in acord cu acea conceptie despre lume si viata
    - realista- cristalizare specifica, particularizare si asumare a aacelei profesii, aactivitatilor pe care le implica, formularea unui plan profesional si educational in consecinta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ sinele si eul

ψ profesorul Golu M tgrateaza Eul din perspectiva a 4 trasaturi definatorii:

📖 Reflexivitatea – Eu sint Eu, nu tu, el sau ei

📖 Adresabilitatea – eu ma raportez la cei din jur, la lume, ca Eu

📖 Transpozabilitatea – Eu ma compar cu altii si ma transpun in situatia lor

📖 Teleonomia – orientarea spre scopuri

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ sinele si eul...   ψ profesorul Zlate arata ca exista 6 nivele ale eului in cadrul personalitatii:

- 📖 Eul real (cum este);
- 📖 Eul autoperceput (cum crede ca este);
- 📖 Eul ideal (cum ar vrea sa fie);
- 📖 Eul perceput (cum percepe eurile celorlalti);
- 📖 Eul reflectat (cum crede ca il percepe altii);
- 📖 Eul actualizat (cum se manifesta)

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Valori; constiinta, identitate, imagine, concept de sine...

ψ sinele si eul

ψ procesul de indentitate de sine nu se finalizeaza o data cu iesirea din adolescenta: el ramane in permanenta deschis

ψ relatia dintre sine, Eu si constiinta se traduce in final prin sistemul atitudinal al adolescentului

ψ putem sa spunem ca, in general eul este cel care cunoaste, pe cand sinele este cel care se lasa cunoscut

ψ rareori se reuseste o potrivire intre aceste doua entitati, de cele mai multe ori, existand diferente

PSIHOLOGIA VARSTELOR

Dezvoltarea personalitatii in adolescenta

Intrebari si discutii...